

Lucian Curelea, *Despărțământul Alba Iulia al Astrei (1870-1948)*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2019, 586 p. (Lucian Giura)

Pornind de la bine-cunoscuta apreciere lansată de Alexandru de Mocsony (1841-1909) potrivit căreia „Lupta pentru cultură nu este altceva decât lupta pentru existența națională”, amintim faptul că, la Blaj, în tumultuosul an revoluționar 1848, ilustrul Simeon Bărnuțiu se exprima sintetic: „La cultura națională cu puteri unite, căci cultura este astăzi măsura fericirii și bunăstării fiecărui popor”.

În acel an, deși victorioși, românii ardeleni nu și-au dobândit libertatea. În conjunctura politică extrem de complexă a vremii, exponenții de frunte ai românilor au cugetat: cu armele nu au izbândit, dar emanciparea națiunii române din spațiul intracarpatic se va putea face cu răbdare, prin ridicarea economică, socială, culturală, prin educația politică-națională.

Este temeiul în baza căruia mințile luminate ale vremii, Șaguna, Barițiu, Cipariu, Axente Sever, Ilarion Pușcariu și alții au „urzit” și transpus în practică „Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român” (Astra), înființată la Sibiu în anul 1861.

De la începuturile activității sale „Asociațiunea” din Sibiu exercita o influență hotărâtoare asupra întregii vieți românești din Austro-Ungaria. Scopul acesteia, al minților strălucite, de mare orizont științific și cultural, grupate în jurul ei, l-a constituit unificarea culturii întregului popor român, în sens modern, care să pregătească unirea politică-statală.

În pofida tuturor vicisitudinilor, Asociația și-a urmărit scopul fundamental, prefațat în statute, de ridicare prin cultură a poporului, îndeosebi a țărănimii vitregită de vremuri.

Dragoș Lucian Curelea, absolvent al Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, specializarea istorie, ne-a fost student manifestând din acei ani sânguinciozitate, putere de muncă și o dorință nestrămutată în a-și îmbogății permanent cunoștințele, un participant activ al cercurilor studențești de profil, de raportor la sesiunile studențești de comunicări istorice. În acest context, menționăm, acum și aici, faptul că prezenta teză de doctorat a domnului Dragoș, publicată cu titlul de mai sus (Editura Mega, Cluj-Napoca, 2019, 586 p.) a fost precedată de apariția unor studii istorice de specialitate, publicate în reviste de profil, dintre care, pentru domeniul istoriei Asociațiunii Astra, amintim doar câteva: *Contribuții cu referire la relația Asociațiunii cu Banca de credit „Albina” din Sibiu la sfârșitul secolului al XIX-lea și în primele decenii ale secolului al XX-lea*; *Ioan Teculescu-direcotor al Astrei albaiulienae între exigențele funcției protopopiale și eparhial-militare de la Alba Iulia între anii 1902-1924*; *Contribuții privind susținerea cursurilor pentru adulți în cadrul Despărțământului Alba Iulia al Astrei între anii 1934-1936*; *Contribuții punctuale privind unele forme specifice de activitate ale Astrei în Despărțământul Alba Iulia (1870-1918)*.

Subliniem de la început faptul că lucrarea la care ne referim se dovedește a fi rezultatul firesc al unui amplu și laborios studiu bazat pe o vastă cercetare istorică, documentară și arhivistică.

Introducerea ce deschide paginile acesteia aduce clarificări esențiale asupra viziunii autorului în privința temei abordate, asupra motivației ce a determinat alegerea acestui subiect sugerând o implicare personală, poate chiar pasională în cercetarea domeniului. Urmărind topografia clasică a unei lucrări științifice candidatul ne oferă un amplu istoric al cercetărilor, cu informații desprinse din variatele surse de documentare, de la aspecte inedite ori din surse editate, din lucrări de sinteză ori speciale, ce fac posibilă creionarea unui tablou general al istoriografiei problematicei fapt ce ne îndrituiește să apreciem în mod deosebit acest fel de abordare, din nefericire, din ce în ce mai puțin uzitat în istoriografia contemporană, în care mult prea des contribuțiile predecesorilor sunt minimalizate ori trecute sub tăcere, tocmai în scopul glorificării propriilor cercetări.

Modelul constitutiv și analitic al volumului publicat de Dragoș Lucian Curelea este unul care urmează conturul unei cercetări de tip academic, de la contextul istoric la studiul de caz, altfel spus, de la conturul problematic la cel temeinic bine structurat și în care analiza se bazează pe frecventarea unor cunoscute lucrări referitoare la tema abordată. La rândul său, materialul documentar este rezultat în urma studierii unora dintre izvoarele clasice ale cercetării, reprezentând fonduri arhivistice aflate la București (Arhivele Naționale Istorice Centrale, Arhiva Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Biblioteca Academiei Române), Sibiu și Alba Iulia (într-o serie de instituții de cultură și arhive). În baza tuturor acestor informații, editate și inedite, autorul realizează o lucrare structurată în mai multe capitole și subcapitole.

Valoarea lucrării la care ne referim, ca de altfel a oricărei cercetări serioase, este dată de câțiva factori: sursele de documentare, arhitectura lucrării, interpretarea materialului consultat, forma de redactare. Oprindu-ne asupra celui dintâi aspect, putem spune că bibliografia de la finele lucrării este foarte bogată, prin volum și diversitate, prin oferta de noutate dată de informațiile inedite furnizate de arhivele consultate.

Caracterul reconstitutiv al cercetării implicând un considerabil grad de complexitate, a generat o structură pe patru mari părți a lucrării (*Viața politică și culturală a românilor din Transilvania între 1861-1918; Aprecieri istoriografice, Structura despărțământului Alba Iulia al Astrei; Forme specifice de activitate în despărțământul Alba Iulia al Astrei*). Structura tezei, modalitatea de abordare și interpretare, notele și trimiterile pline de minuțiozitate vădesc calitățile științifice ale autorului, seriozitatea și onestitatea sa în cercetarea temei. Ponderele capitolelor este bine cântărită în raport cu economia subiectului, în funcție de problematica sistematizării chestiunilor cercetate. O astfel de structură permite distribuția succesivă a atenției cercetătorului asupra subiectului, asigurându-i aprofundarea graduală a temei de cercetat și conferă claritate expunerii.

Organizarea ideilor își urmează, în fiecare dintre capitole, o logică internă bine justificată, focalizată succesiv pe unul sau altul din aspectele cercetării.

Cu o ambiție a studiului cultural pe cât se poate de larg, autorul își circumscrie cu exactitate aria de cercetare, i se subordonează cu luciditate, își duce gândurile până la capăt, atât la modul descriptiv, cât și interpretativ. Alte calități ale lucrării sunt: acuratețea spiritul analitic, temeinicia argumentației ideilor, limbajul adecvat, echilibrat și precaut.

Lucrarea se remarcă printr-o abordare clasică a tematicii, cu un aparat critic corespunzător ce respectă normele academice de citare, bazându-se pe o bibliografie consistentă dar, în același timp, riguros selectată. Sunt aduse multe informații noi, puțin ori aproape de loc cunoscute în literatura de specialitate publicată.

Opul rezultat își atinge scopul propus, prin aceea că autorul a reușit să realizeze o lucrare cu o arhitectură internă elaborată și cu o bună valoare științifică care merita a fi publicată. Aprecierea globală a lucrării elaborate de domnul Dragoș Lucian Curelea ne îngăduie să-i evidențiem seriozitatea argumentației ca și coerența organizării întregului edificiu rezultând o lucrare de ținută științifică de un bun nivel academic care pune în valoare calitățile de exeget fiind bine documentată bibliografic, serioasă în argumentare, fidelă în interpretarea referințelor sale, o contribuție de reală valoare la problematica Astrei transilvănene. Cu merite atât în documentare, în cercetare, interpretare și sistematizare, cu o bună regie a referințelor critice, lucrarea lui Dragoș Lucian Curelea se evidențiază prin seriozitate, meticulozitate și discernământ critic, toate indispensabile în abordarea unei teme de cercetare cum este cea prezentă.

Raluca Marilena Dumitrescu, *Icoane de secol XVI-XVII de pe teritoriul românesc. Restaurarea a trei icoane din categoria tezaur*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2024, 230 p + Anexe (Mirel Bucur)

Când te întâlnești cu un volum precum „Icoane de secol XVI-XVII de pe teritoriul românesc. Restaurarea a trei icoane din categoria tezaur” semnat de Raluca Marilena Dumitrescu, nu se poate să nu te încerce o bucurie colegială, pentru că este încununarea unei cercetări doctorale desfășurate la Universitatea de Arte „George Enescu” din Iași. Volumul apărut la prestigioasa editură Mega din Cluj-Napoca în 2024, este o carte consistentă ce însumează 230 de pagini, la care se adaugă Anexele. Volumul este legat, editat pe format A4 și conține un bogat material ilustrativ, pe deplin justificat, care completează potrivit și lămuritor textul.

La început, un cuvânt înainte intitulat *Un pas spre viitor*, semnat de reputata cercetătoare prof. univ. dr. Tereza Sinigalia ne introduce în problematica tratată de teză. Lucrarea debutează cu o *Introducere* și apoi se desfășoară pe parcursul a cinci capitole ce se structurează organic, sistemic. Punctul terminus, care încheie lucrarea, este al Concluziilor necesare și exprimate pertinent.